

สัญญาการเรียนรู้ Learning Contract

สุนีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข
Suneerat Neancharoensuk

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแนะนำการทดลองนำสัญญาการเรียนรู้มาใช้ลดข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย ผลจากการทดลองใช้ ปรากฏว่านักศึกษามากกว่าร้อยละ 90 คิดว่าสัญญาการเรียนรู้ส่งผลดีต่อตัวนักศึกษา โดยเป็นโอกาสให้ได้ศึกษาและสังเกตข้อผิดพลาดของตนเองและทำให้ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังนั้นจึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อผิดพลาดของตนเองดีขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่นักศึกษาอีกด้วย

Abstract

This paper aims to introduce a case study of learning contract used to reduce the errors found in the Japanese language sentences written by Thai learners. As a result, more than 90% of the learners think that the learning contract is advantageous to them. The learning contract provides an opportunity for the learners to study and detect their own errors and do a self-study. Thus, the learners gain a better understanding of their errors. Furthermore, the learning contract promotes the development of autonomous learning skills among the learners.

1. บทนำ

ในปัจจุบัน การส่งเสริมให้ผู้เรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นหนึ่งในพันธกิจที่สถาบันการศึกษาหลายแห่งพยายามที่จะดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จ คำนิยามของคำว่า “การเรียนรู้ด้วยตนเอง” (Learner Autonomy) จากหนังสือ 『日本語教育重要用語 1000』 คือ การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีสถาบันการศึกษา ตำราเรียน และผู้สอนเป็นแหล่งข้อมูลและเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้เรียนจะต้องกำหนดแผนการ วิธีการ เป้าหมาย รวมทั้งวิธีประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองด้วย

Thomson (トムソン 1998) ฝึกให้ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวออสเตรเลีย ซึ่งเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับกลางเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการทำสัญญาการเรียนรู้ วิธีการคือให้ผู้เรียนทำสัญญาการเรียนรู้กับผู้สอน เนื่องจากผู้เรียนมีความสนใจภาษาญี่ปุ่นและมีเป้าหมายการเรียนที่หลากหลาย ต้องการพัฒนาทักษะที่แตกต่างกันไป ผู้สอนจึงให้ผู้เรียนแต่ละคนกำหนดแผนการเรียนรู้ตามอิสระตามความสนใจ หาผู้ช่วยซึ่งเป็นเจ้าของภาษา (ชาวญี่ปุ่น) ในการทำให้แผนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ และคิดวิธีประเมินผลสำเร็จของโครงการด้วยตนเอง ผู้สอนจะร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามแผนการนั้น หากแผนการใดมีความเป็นไปได้น้อย ผู้สอนจะแนะนำให้ผู้เรียนแก้ไขและนำเสนอใหม่จนกว่าจะผ่านความเห็นชอบของผู้สอน นอกจากนี้ ผู้สอนยังช่วยแนะนำแหล่งข้อมูล รวมทั้งผู้ช่วยซึ่งเป็นชาวญี่ปุ่นให้แก่ผู้เรียน

ตัวอย่างแผนการที่มีความเป็นไปได้น้อย เช่น นักศึกษาเขียนแผนการว่าจะอ่านข่าวด้านการเงินสัปดาห์ละ 1 ข่าวอย่างละเอียด จากนั้นเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว พร้อมทั้งรวบรวมรายการคำศัพท์และสำนวนด้านการเงิน โดยจะหาเจ้าของภาษามาเป็นผู้ช่วยในการอ่านและช่วยตรวจงานเขียน หลังจากที่ Thomson พิจารณาแผนการและพูดคุยกับนักศึกษา เขาประเมินแผนการนี้ว่ายากเกินไป เนื่องจากตัวนักศึกษาดูความรู้พื้นฐานทางด้านการเงิน อีกทั้งเจ้าของภาษาที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงินที่พร้อมจะช่วยเหลือนักศึกษาก็ไม่มี การอ่านข่าวด้านการเงินอย่างละเอียดและ

เขียนแสดงความคิดเห็นสัปดาห์ละ 1 เรื่องจึงเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับนักศึกษาคนนี้

ตัวอย่างของสัญญาการเรียนรู้อันที่ Thomson อนุมัติให้ผู้เรียนดำเนินการได้ เช่น แผนการพัฒนาทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้สามารถใช้คำศัพท์และสำนวนด้านการขาย โดยเข้าทำงานพิเศษในร้านขายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น แผนการนี้มีวิธีดำเนินการและกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนดังนี้

สัปดาห์ที่ 2-4

- 1) รวบรวมคำศัพท์รายชื่อสินค้าเป็นภาษาญี่ปุ่น โดยค้นคว้าจากพจนานุกรมและขอความช่วยเหลือจากพนักงานชาวญี่ปุ่นในร้าน
- 2) รวบรวมสำนวนที่ใช้ในสถานการณ์จริง โดยศึกษาจากเอกสารอ้างอิงและสังเกตการณ์จากสถานการณ์จริง
- 3) สร้างบทสนทนาขนาดเล็กตามหัวข้อที่จำเป็นโดยปรึกษาพนักงานชาวญี่ปุ่นในร้านและสังเกตการณ์ใช้จริง

สัปดาห์ที่ 5-13

- 1) นำข้อมูลภาษาที่เตรียมไว้ไปใช้จริงกับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น
- 2) จัดบันทึกเกี่ยวกับการสื่อสารนั้น สัปดาห์ละ 1 ครั้ง อธิบายปัญหาข้อเสนอนั้น สิ่งที่เกิดขึ้น และเขียนแสดงความคิดเห็น

ทั้งนี้ กิจกรรมการทำสัญญาการเรียนรู้นี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาที่เรียนจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำสัญญาการเรียนรู้อันที่ Thomson พบว่าผู้เรียนสามารถนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ในการเรียนรู้สิ่งที่ยากเรียนและพัฒนาทักษะที่ต้องการให้เก่งขึ้นได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นการนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองได้อีกด้วย

2. สัญญาการเรียนรู้อันที่

สัญญาการเรียนรู้อันที่ หมายถึง สัญญาที่ผู้เรียนทำกับผู้สอนหรือผู้สนับสนุนการเรียนเพื่อดำเนินการเรียนรู้อย่างอิสระ ในสัญญาการเรียนรู้อันที่

ประกอบด้วย เป้าหมายในการเรียน แผนการเรียน วิธีการ การประเมินผล ฯลฯ ซึ่งหัวข้อต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องเป็นสิ่งที่รับรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนจะต้องดำเนินการเรียนรู้ตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในสัญญา และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ผู้เรียนจะต้องส่งผลการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้สอน จึงเป็นอันสิ้นสุดสัญญา

ในการสร้างสัญญาการเรียนรู้ที่ดีควรมีตัวระมัดระวังประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ 1) ต้องมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน 2) ขอบเขตของเป้าหมายการเรียนรู้ไม่กว้างเกินไป 3) เป้าหมายการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สามารถทำให้สำเร็จได้ในเวลาอันจำกัด 4) เป้าหมายการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน 5) วิธีดำเนินการเป็นสิ่งที่นำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ 6) วิธีดำเนินการมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง 7) สามารถหาแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ได้ 8) กำหนดการในการเรียนชัดเจน 9) กำหนดการในการเรียนมีความเป็นไปได้ และ 10) แผนการประเมินผลสะท้อนเป้าหมายในการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านมา ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาการเรียน แต่ในการทำสัญญาการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาการเรียน วิธีการเรียน การประเมินผลด้วยตนเอง นับได้ว่าเป็นรูปแบบการเรียนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและให้คำแนะนำปรึกษา

ความจำเป็นที่ต้องกำหนดให้ผู้เรียนทำเป็นรูปแบบสัญญาก็คือ โดยธรรมชาติของผู้เรียน หากไม่มีการสอบเป็นเงื่อนไขบังคับ ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะไม่ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การให้ผู้เรียนทำสัญญาฉบับนี้กับผู้สอน เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนจะรู้สึกถึงความรับผิดชอบที่ได้ให้สัญญาไว้กับผู้สอน

ตัวอย่างของการนำสัญญาการเรียนรู้มาใช้ในการสอน เช่น Kallingal (1981 อ้างใน 卜ムソ 1998) ให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่งทำสัญญาการเรียนรู้ในช่วงเรียนภาษาอังกฤษ จากกิจกรรมนี้ส่งผลทำให้คะแนนสอบการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มนักเรียนที่ทำ

สัญญาการเรียนรู้อีกว่านักเรียนกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืองานของ Davidson (1984 อ้างใน トムソン 1998) ให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองทำสัญญาการเรียนรู้อีกในวิชาการเขียนเรียงความ โดยเริ่มจากวิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่พบในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนแต่ละคน และให้ผู้เรียนทำสัญญาเพื่อทำให้ข้อผิดพลาดเหล่านั้นหมดไป ผลปรากฏว่าจำนวนข้อผิดพลาดของผู้เรียนลดลง นอกจากนี้ กิจกรรมนี้ยังนำไปสู่การประเมินผลเป็นรายบุคคลซึ่งมีความหมายสำหรับผู้เรียนมากกว่าการประเมินผลแบบเดิม

3. การประยุกต์ใช้

ผู้เขียนมีโอกาสรวบรวมข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาวิชาเอกชั้นปีที่ 3 และ 4 จากข้อผิดพลาดเหล่านั้นกล่าวได้ว่า แม้ผู้เรียนจะไม่ใช่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับต้น แต่ข้อผิดพลาดที่พบจำนวนไม่น้อยเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับความรู้ภาษาญี่ปุ่นในระดับต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาได้เคยเรียนรู้แล้วทั้งสิ้น ที่ผ่านมาผู้สอนจะตรวจแก้ข้อผิดพลาดนั้นให้ถูกต้องและคืนงานให้นักศึกษา แต่ก็มีหลายครั้งที่นักศึกษายังคงผิดพลาดในลักษณะเดิมอีก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ผิดพลาดดีขึ้น จากปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงได้ลองนำสัญญาการเรียนรู้อีกมาประยุกต์ใช้เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อผิดพลาดมากขึ้น และลดจำนวนข้อผิดพลาดให้น้อยลง โดยให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชา ญ.311 ภาษาญี่ปุ่น 5 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 59 คน ทดลองทำสัญญาการเรียนรู้อีกกับผู้เขียนเพื่อลดจำนวนข้อผิดพลาด

เหตุที่ผู้เขียนกำหนดให้เป็นสัญญาการเรียนรู้อีกเพื่อลดข้อผิดพลาด เนื่องจากผู้เขียนคิดว่าครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่จะให้นักศึกษาได้ทดลองทำ หากให้นักศึกษาร่างเนื้อหาสัญญาเองทั้งหมด นักศึกษาอาจจะยังไม่เข้าใจว่าต้องทำอย่างไร ดังนั้น ผู้เขียนจึงกำหนดหัวข้อเรื่องใหญ่ของสัญญาไว้ว่าเป็นสัญญาเพื่อลดข้อผิดพลาด โดยให้นักศึกษาเป็นผู้ตัดสินใจเลือกรายละเอียดของข้อผิดพลาดที่ต้องการลดจำนวนเอง และอีกเหตุผลหนึ่งก็คือ เนื่องจากแนวโน้มของข้อ

ผิดพลาดที่ผู้เขียนศึกษาไว้ในเบื้องต้น โดยส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับความรู้ภาษาญี่ปุ่นในระดับต้น ซึ่งในด้านเนื้อหาเป็นสิ่งที่นักศึกษามีความคุ้นชินและต้องการปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นหากให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องดังกล่าวเองก็คงเป็นเรื่องที่ไม่ยากลำบากจนเกินไป

การดำเนินการเริ่มจากให้นักศึกษาตั้งเป้าหมายว่าต้องการลดข้อผิดพลาดในด้านใด เช่น การใช้คำช่วย การใช้คำศัพท์ การใช้รูปประโยค ฯลฯ จากนั้นให้นักศึกษารวบรวมตัวอย่างที่ผิดพลาดในด้านดังกล่าว ศึกษาวิธีการใช้ที่ถูกต้อง และอธิบายว่าเหตุใดข้อผิดพลาดนั้นจึงไม่สามารถใช้ได้ เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่ทดลองดำเนินการ ผู้เขียนจึงกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้ 8 สัปดาห์ (ดูตัวอย่างสัญญาในภาคผนวก)

เริ่มจากสัปดาห์ที่ 1 ให้นักศึกษาตัดสินใจว่าต้องการลดข้อผิดพลาดด้านใด โดยผู้เขียนจะพิจารณาความเป็นไปได้ของเนื้อหาที่นักศึกษานำเสนอมาว่าจะทำได้หรือไม่ในระยะเวลาที่จำกัด รายละเอียดเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่นักศึกษาเลือกในการทำสัญญามีดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่นักศึกษาเลือก

ข้อผิดพลาด	จำนวน (คน)
การใช้คำช่วย	33
การใช้รูปประโยค	17
การใช้คำศัพท์	6
การเลือกใช้รูปของคำกริยา	3
รวม	59

สัปดาห์ที่ 2-4 ให้นักศึกษารวบรวมงานเขียนภาษาญี่ปุ่นที่พบข้อผิดพลาดของปีการศึกษา ก่อน พร้อมทั้งศึกษาข้อผิดพลาดของตนเองและสรุปแนวโน้มที่มักผิด และแม้จะให้นักศึกษาเลือกข้อผิดพลาดด้านใดด้านหนึ่ง เช่น การใช้คำช่วย แต่ข้อผิดพลาดที่นักศึกษารวบรวมมาก็มีมากมาย ผู้เขียน

จึงต้องช่วยกำหนดหัวข้อศึกษาเพิ่มเติมโดยดูจากแนวโน้มของข้อผิดพลาดใน
ด้านที่นักศึกษารวบรวมมา เช่น กำหนดให้ศึกษาการใช้คำช่วยเฉพาะคำช่วย
に กับ で หรือคำช่วย まで กับ まで เป็นต้น

ลำดับที่ 5-6 ให้นักศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับข้อผิดพลาด วิธีการ
การใช้ที่ถูกต้อง โดยผู้เขียนแนะนำหนังสือและเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ

ลำดับที่ 7-8 ให้นักศึกษาเขียนสรุปคำอธิบายการใช้ที่ถูกต้องและ
อธิบายเหตุผลที่ข้อผิดพลาดนั้นไม่สามารถใช้ได้

4. ผลที่ได้รับ

เมื่อครบ 8 ลำดับอันเป็นเวลาสิ้นสุดสัญญา ผู้เขียนได้สอบถาม
ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนี้โดยใช้แบบสอบถาม
ลักษณะปลายเปิด ให้นักศึกษาเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ นักศึกษา
มากกว่าร้อยละ 90 (58 คน) ตอบว่ากิจกรรมนี้ส่งผลดีต่อตัวนักศึกษาเอง
รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นจากการทำสัญญาการเรียนรู้

ความคิดเห็น	จำนวน (คน)
ทำให้ได้ศึกษา ผิดสังเกตข้อผิดพลาดของตนเอง	52
เป็นโอกาสให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	23
ทำให้ไม่ผิดพลาดซ้ำเดิมอีก	20
ทำให้จำข้อผิดพลาดของตนเองได้	11
ทำให้เข้าใจการใช้และสาเหตุที่ผิดพลาด	9
ทำให้ระมัดระวังมากขึ้นในการใช้ครั้งต่อไป	5
ทำให้ภาษาญี่ปุ่นพัฒนาขึ้น	4

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าได้รับผลดีจากการทำสัญญาการเรียนรู้นี้ โดยนักศึกษาได้ศึกษาข้อผิดพลาดของตนเองด้วยตนเอง และเพื่อที่จะอธิบายข้อผิดพลาดนั้นได้ นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเอง จากการทำทุกอย่างด้วยตนเองทำให้นักศึกษาคิดว่าจะไม่ผิดพลาดซ้ำลักษณะเดิมอีก เนื่องจากสามารถจดจำและเข้าใจวิธีการใช้ได้ อย่างถูกต้อง รวมทั้งเข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้ นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มความระมัดระวังในการใช้หัวข้อนั้น และท้ายสุดคือทำให้ความรู้ภาษาญี่ปุ่นพัฒนาขึ้นด้วย

5. อภิปรายผล

5.1 ข้อดีของสัญญาการเรียนรู้

1) ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการสังเกต

ในการเรียนรู้ภาษามีคำกล่าวที่ว่า การสังเกต คือก้าวแรกของการเรียนรู้ และขั้นแรกของการเรียนรู้ภาษาที่สองก็คือการสังเกต (Koyanagi (小柳) 2004 หน้า 142)

Corder (1967) เสนอว่าการแก้ไขข้อผิดพลาด น่าจะให้ผู้เรียนสังเกตเห็นข้อผิดพลาดนั้นและลองแก้ไขด้วยตนเอง นอกจากนี้ ภัทรวรรณ อยู่เย็น และคณะ (Pattarawan Youyen 他 2002) ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขในลักษณะเดียวกัน นั่นคือ การนำประโยคผิดมาให้ผู้เรียนฝึกสังเกต และแก้ไขด้วยตนเอง

จากการให้นักศึกษารวบรวมข้อผิดพลาดของตนเอง ทำให้นักศึกษาได้สังเกตเห็นว่าตนเองมีจุดบกพร่องใดบ้าง ซึ่งการฝึกให้ผู้เรียนสังเกตวิธีการใช้ภาษารวมทั้งข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจะช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถลดจำนวนข้อผิดพลาดให้น้อยลงได้ เพราะเป็นโอกาสที่ผู้เรียนจะได้ลองสร้างสมมุติฐาน และพิสูจน์สมมุติฐานนั้นด้วยความสามารถของตนเอง อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้

จากรูปแบบการเรียนเดิมที่ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดคืนให้ผู้เรียนนั้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบในลักษณะดังกล่าวนี้ไม่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่าใดนัก ดังที่ Corder (1967) กล่าวว่า ในการแก้ไขข้อผิดพลาด การที่ผู้สอนบอกคำตอบที่ถูกต้องให้ผู้เรียนทั้งหมด อาจเป็นวิธีที่ไม่มีประสิทธิผล เพราะการทำเช่นนี้เป็นการปิดโอกาสที่จะให้ผู้เรียนได้ลองสร้างสมมุติฐานและพิสูจน์ด้วยความสามารถของตัวเอง

การทำสัญญาการเรียนรู้อยู่โดยเริ่มจากความต้องการของตนเอง คั่นคว้าหาคำตอบเอง จึงช่วยทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของนักศึกษาที่ว่า

“ปกติถ้ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นแล้วอาจารย์แก้ไขให้มา บางครั้งก็ไม่ได้นำมาทบทวนดูว่าทำไมถึงผิด และไม่เคยสังเกตข้อผิดพลาดของตนเอง พอได้ทำสัญญานี้แล้วทำให้ได้สังเกตจุดบกพร่องและได้นำมาคิดแก้ไข ทำให้ช่วยลดข้อผิดพลาดได้”

“ทำให้ได้ศึกษาข้อที่ผิดพลาดอย่างละเอียดถึงสาเหตุและการแก้ไขที่ถูกต้อง ทำให้จำขึ้นใจและจะได้ไม่ทำผิดแบบเดิมอีก และยังทำให้เข้าใจการใช้ไวยากรณ์นั้น ๆ มากขึ้น”

“...การได้ทำสัญญาลดข้อผิดพลาดเช่นนี้ ทำให้มีโอกาสที่จะตรวจดูข้อผิดพลาดของเราเองว่าจุดไหนที่ผิดบ่อย ๆ รวมทั้งได้วิเคราะห์ถึงข้อผิดพลาดของตนเองด้วย ทำให้เราจำข้อผิดพลาดและเหตุผลที่ผิดได้อย่างขึ้นใจ”

การจำเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจำมีความสำคัญต่อการเรียนภาษาดังที่ Oxford (1990 หน้า 38) กล่าวไว้ว่า “ถ้าเราสามารถให้ความจำได้อย่างดี ความจำก็จะช่วยในการเรียนรู้ของเรา” การให้ผู้เรียนทำสัญญาการเรียนรู้อัตโนมัติเพื่อลดข้อผิดพลาด

จึงเป็นวิธีการหนึ่ง que เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้

3) สะท้อนความต้องการของผู้เรียน

รายละเอียดเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่นักศึกษาเลือกทำในสัญญาการเรียนรู้ (ดังตารางที่ 1) เป็นสิ่งที่สะท้อนให้ผู้สอนเห็นว่าความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร นักศึกษาทั้ง 59 คนไม่ได้มีความต้องการที่จะลดจำนวนข้อผิดพลาดแบบเดียวกัน แม้ว่าส่วนใหญ่จะเลือกข้อผิดพลาดด้านการใช้คำช่วยก็ตาม หากเป็นรูปแบบการสอนที่ผู้สอนจัดเตรียมทุกอย่างให้ผู้เรียนทุกคนก็จะได้รับคำอธิบายเกี่ยวกับการใช้คำช่วยผิด ซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ แต่ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนทุกคน การให้ทำสัญญาในลักษณะนี้จะสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่พื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษามีความแตกต่างกันมาก การนำสัญญาการเรียนรู้มาใช้ยังสามารถปรับระดับความยากง่ายของเนื้อหาให้เข้ากับความต้องการและระดับความสามารถทางภาษาของแต่ละคนได้อีกด้วย

4) ให้ความรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียน

ในการเรียนการสอนภาษา ความรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ผลสำเร็จแม้เพียงเรื่องเล็กน้อยจะเชื่อมโยงไปสู่แรงจูงใจที่ทำให้อยากเรียนภาษาต่อไปได้ (Gardner and Lambert 1972) การให้ผู้เรียนทำสัญญาการเรียนรู้โดยกำหนดเป้าหมาย วิธีการเรียน รวมทั้งวิธีการประเมินผลด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนด กรณีที่การเรียนรู้นั้นสัมฤทธิ์ผลจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียน ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของนักศึกษา ดังนี้

“...การที่รู้ว่าตนเองมีข้อผิดพลาดส่วนใดและสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองได้ ทำให้รู้สึกตื่นตัวในการเรียนมากขึ้น”

“รู้ข้อผิดพลาดของตน และสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดของตนได้อย่างถูกต้อง ตรงจุด และยังได้ความรู้ในส่วนที่ตนผิดพลาด ทำให้จำได้ว่าผิดตรงนี้แล้วที่ถูกต้องคืออะไร ได้ผลดีมาก”

“...ทำให้รู้ข้อผิดพลาดที่ผิดมาตลอดโดยที่แก้ไขไม่ถูก เช่นเรื่อง と き กับ た ら ซึ่งดูจากความหมายใกล้เคียงมาก แต่เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าเองจากหนังสือทำให้รู้ความแตกต่างอย่างชัดเจนและสามารถแยกใช้ได้อย่างถูกต้อง”

จะเห็นได้ว่าจากการทำสัญญาการเรียนรู้อีกครั้งนี้ ทำให้นักศึกษารู้สึกพึงพอใจที่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองได้เอง อีกทั้งยังได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ผิดพลาดเป็นประจำ แม้จะเป็นความสำเร็จเพียงเล็กน้อย แต่ความรู้สึกนี้จะทำให้นักศึกษาเพิ่มความกระตือรือร้นในการเรียนและเรียนภาษาญี่ปุ่นได้อย่างมีความสุขมากขึ้น

5) เสริมสร้างความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

สัญญาการเรียนรู้อีกครั้งนี้เป็นรูปแบบการเรียนแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและให้คำแนะนำปรึกษา

Oxford (1990 หน้า 11) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมากในการเรียนภาษา กล่าวคือ ในการใช้ภาษาต่างประเทศเมื่อต้องใช้นอกห้องเรียน ผู้สอนจะไม่ได้คอยเฝ้าอยู่ข้างกายของผู้เรียนตลอดเวลา นอกจากนี้ การเรียนรู้ด้วยตนเองยังเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศอย่างไม่หยุดยั้งอีกด้วย

จากการทำสัญญาการเรียนรู้อีกครั้งนี้ พบว่ากิจกรรมนี้เป็นการเสริมสร้างให้นักศึกษามีความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ดังนี้

“ได้รู้ข้อผิดพลาดของตนเองและเข้าใจวิธีการใช้ข้อผิดพลาดมากขึ้น จากการค้นคว้าข้อมูล คิดว่าถ้ามีเวลามากพอที่จะค้นคว้าวิธีการใช้ข้อผิดพลาดทั้งหมดที่ตนเองเคยทำผิดพลาด ภาษาญี่ปุ่นจะต้องพัฒนาขึ้นอย่างแน่นอน”

“...ได้ทำสัญญาลดข้อผิดพลาดนี้แล้ว ทำให้ได้หาข้อมูลเพิ่มเติมทั้งตรงที่ตนเองผิดและตรงที่นอกเหนือจากที่ผิดด้วย ทำให้ได้ความรู้

เพิ่มขึ้นและทำให้เริ่มใช้สิ่งที่ผิดพลาดได้ถูกต้องมากขึ้น”

อย่างไรก็ตามแม้ผู้เรียนจะมีความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น แต่การทำให้เป็นรูปแบบสัญญาที่ยังคงมีความจำเป็นอยู่ ดังความคิดเห็นของ นักศึกษาที่กล่าวว่า

“ถ้าไม่ทำก็คงไม่รู้ข้อผิดพลาดของตนเอง และเป็นการบังคับให้หา ข้อมูลเพิ่มเติม ถ้าไม่มีกิจกรรมนี้ก็คงจะไม่หา”

“ทำให้เรียนรู้ข้อผิดพลาดของตนเองและเป็นการบังคับให้ตนเอง ค้นคว้าว่าการใช้ที่ถูกต้องเป็นอย่างไร”

“ถ้าสมมุติไม่มีกิจกรรมนี้ คงจะไม่ได้ลดข้อผิดพลาดและก็คงไม่รู้ ความรู้ที่ถูกต้อง”

ดังนั้น แม้ผู้เรียนจะมีความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริง ผู้สอนก็ยังคงต้องคอยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้นำความสามารถดังกล่าวนี้ออกมาใช้

5.2 ปัญหาของสัญญาการเรียนรู้

ในครั้งนี้ สิ่งที่ไม่สามารถทำได้ตามสัญญาที่เขียนไว้ คือ การ ประเมินผลโดยให้นักศึกษาเปรียบเทียบงานเขียนของปีการศึกษานี้กับปีการ ศึกษา ก่อน ว่ามีข้อผิดพลาดเพิ่มขึ้นหรือน้อยลงอย่างไร เนื่องจากระยะเวลาที่ ผู้เขียนกำหนดไว้เพียงแค่ 8 สัปดาห์ จึงทำให้ไม่สามารถประเมินผลตามวิธี การที่ระบุไว้ได้ นอกจากนี้ การติดตามผลว่านักศึกษามีพัฒนาการไปอย่างไร ก็เป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนควรจัดทำแบบฝึกหัดเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจ ของผู้เรียนเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าควบคู่ไปด้วย

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การให้ผู้เรียนทำสัญญาการเรียนรู้เพื่อลดข้อผิดพลาดในครั้งนี้ กล่าวได้ว่าประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง จากการรวบรวมข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อนำมาศึกษาว่าเพราะเหตุใดจึงใช้ผิดและวิธีการใช้ที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ผิดพลาดมากขึ้น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้สังเกตข้อผิดพลาดของตนเอง เพิ่มพูนความรู้ภาษาญี่ปุ่นให้แก่ผู้เรียน และยังช่วยทำให้ผู้เรียนเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ภาษาของตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองนี้นับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนภาษาต่างประเทศในอนาคต เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ผู้เรียนจะได้นำความสามารถนี้ไปใช้ในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพิ่มเติมด้วยตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของสังคมที่เป็นปัจจุบันสมัยได้ตลอดเวลา ดังนั้น การให้ผู้เรียนทำสัญญาการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ จึงน่าจะส่งผลดีทั้งแก่ผู้เรียนและผู้สอน ทั้งนี้สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาก็คือ ระยะเวลาที่ขอบเขตของเนื้อหาในสัญญาซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- 小柳かおる (2004) 『日本語教師のための新しい言語習得概論』 スリーエーネットワーク
- トムソン木下千尋 (1998) 「学習契約書を使った自律学習の試み—実例からの考察—」 『第二言語としての日本語習得研究』 2号 pp. 27-56 第二言語習得研究会
- Pattarawan Youyen・太田卓志・山口雅代・吉田直子 (2002) 「中級作文におけるタイ人学習者の誤用分析—チェンマイ大学日本語科の学習者を例として—」 国際交流基金バンコック日本語センター紀要 5号 pp. 97-112
- 柳澤好昭・石井恵理子 (監修) (1998) 『日本語教育重要用語 1000』 バベル・プレス

Corder, P. (1967) "The Significance of Learners' Errors". *International Review of Applied Linguistics*, 5, pp.161-169.

- Davidson, F. (1984) *Teaching and Testing ESL Composition through Contract Learning*. Paper presented at the Annual Meeting of the Teachers of English Speakers of Other Languages. Houston, TX, March 6-11, 1984.
- Gardner, R. and W. Lambert. (1972) *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Rowley, Mass.: Newbury House.
- Kallingal, G. (1981) *The Learning Contract: A means of improving student comprehension in the study of literature*. In Peryoon, C.D.(ed.) Proceedings of the Annual symposium on Reading Education.
- Oxford, R. (1990) *Language Learning Strategies : what every teacher should know*. Newbury House. (牧穴戸通庸・伴紀子訳 1994 『言語学習ストラテジー—外国語教師が知っておかなければならないこと—』 凡人社)

ตัวอย่างสัญญาลดข้อผิดพลาดของผู้เรียน

Learning Contract

JP311/2007

ชื่อนักศึกษา.....

เลขทะเบียน.....

เป้าหมาย ลดข้อผิดพลาดด้านการใช้ ( ) คำช่วย ( ) คำศัพท์
( ) รูปการผันของคำกริยา
( ) รูปประโยค
( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อผิดพลาดมากขึ้น
- 2) เพื่อลดจำนวนข้อผิดพลาด ให้น้อยลง

การดำเนินการ

สัปดาห์ที่ 2-4

- 1) รวบรวมงานเขียนภาษาญี่ปุ่นของปีการศึกษา ก่อน ๆ
- 2) ศึกษาข้อผิดพลาด
- 3) สรุปแนวโน้มที่มักผิด

สัปดาห์ที่ 5-8

- 1) ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อผิดพลาด
- 2) ฝึกสังเกตข้อผิดพลาดในงานเขียนของปีการศึกษานี้

ประเมินผล

- 1) เปรียบเทียบงานเขียนของปีการศึกษานี้กับปีการศึกษา ก่อนหน้าว่ามีข้อผิดพลาดเพิ่มขึ้นหรือน้อยลงอย่างไร

ลงนาม

นักศึกษาเจ้าของสัญญา

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

วันที่

วันที่